

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

6. Divina Providentia rerum omnium moderatrix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

mandavit, ut summo manè cubiculum ingressus pronuntiaret; *ἄφρονος, ἢ Φιλίππε, homo es Philippe.* Cuius rei occasionem fortasse dederat Archidamus Agefilai filius, qui cum à Philippo post partam victoriam ad Cheroneam acerbis & minarum plenas litteras accepisset, huic respondit: Si metieris umbram tuam, Philippe haud quaquam illam reperies factam majorem, quam erat ante victoriam. Idem Philippus fortè in Palæstra prolapsus, cum surgens vidisset in pulvere corporis vestigium: Papè, inquit, ut minimam terræ partem naturâ sortiti, Orbem appetimus universum. At filii ambitioni etiam hic Circus fuit angustus. Cræsum Lydorum Regem ob divitias & potentiam nimium se efferentem monuit Solon Philosophus, Neminem ante cineres beatum dicendum, cum instabilis sit felicitas, & instar Lunæ mutetur. Hinc ille:

Lusus fortunæ variatur imagine lunæ,

Crescit, decrescit, constans consistere nescit.

Jaçtatur vita fluctibus; antequam ingrediaris portum, potest tempestas intervenire. Quam Solonis sententiam verissimam esse, Cræsi calamitas postea declaravit. Victus enim à Cyro Persarum Rege, pyræque impositus, tandem salubre Solonis consilium agnovit, eiusque nomen sæpius inclamavit. Cyrus intellectò quem & cuius rei causa invocaret, & ipse humanæ vicissitudinis memor, Cræsum ab incendio liberavit, & inter amicos coluit. Sapuit Philippus, de quo dixi, cui cum multa simul feliciter ac prosperè gesta essent nuntiata (nam eodem tempore vice-rat in Olympicis, & Parmenio Dardanenses prælio fuderat, & Olympias uxor masculum fœtum (Alexandrum) fuerat enixa; porrectis in calum manibus exclamavit: *O Fortuna pro tot, tantisque bonis, levi quopiam malo me affice*; unde rectè Aufonius:

Si Fortuna juvat, caveto tolli:

Si Fortuna tonat, caveto mergi.

VI. (f) Et hæc, quæ hucusque disseruimus de Fortuna, non aliò spectant, quam ad divinam Providentiam. Salomon in Proverbiis c. 22. *Dives, inquit, & pauper obviaverunt sibi; utriusque operator est Dominus* Quasi dicat: Fieri potest, ut dives ab opibus descendat ad inopiam, & pauper ab inopia ascendat ad opes; in qua gyratione rotæ, videntur occurrere fortuitò, & pro lubitu Sortis omnia vertentis: cum reverà Deus, rerum omnium supremus Dominus mutet illas vices, attenuet potentem, & erigat de pulvere pauperem. Divina Providentia est illa rerum humanarum Moderatrix & Domina, quæ omnia gubernat, molitur, impellit, perficit.

(f) *Providentia divina rerum omnium moderatrix.*

perficit. Illa humiles Codri premit casus : & alta regum educit palatia. Illa plebejo tegit petaso cervices , & diademate coronat regali capita. Illa milites romphæa, satellites sarisâ , colonos munit ligonibus. Illa regum dextras implet sceptris, nitidat Gratiis, Cornûque copia circumvallat. Quando ludos Divina Sapiencia dare decrevit in orbe terrarum, ibi tum Providentia Scenam parat , struit orchestram , tendit siparium, Roscios evocat ordine, non fato, non dignitate, sed libera voluntate, singulos. Hic hæret mendicus Principi ; trudit Olitor Consularem ; lixa prævertit Imperatorem. Tempus nascendi, ac rursus denascendi, & modum imperat unicuique, non litui, non fasces, non opes. Splendet purpura, dum Phœbus lucet ; sub vitæ occasum catastrophe fabulæ luditur. Et optimus is est Chorago, non qui summas personas gessit, sed qui suam gessit ex usu. Sæpe tunc lacernis cedit, quod perdiderrunt trabæ, quod laticlavii neglexerunt. Laus & plausus manet postremum, si bene ; summus sibilus & catastæ, qui noxiè vitam egerunt. Ad exodia & diverbia deflectitur nonnunquam ; & videbis ab aratro vocatos ad imperia ; ex aulis alios detrudi ad caulas. Ubi nemo divinæ Providentiæ diem dicat, quasi non justè, non sapienter hæc talia factitaret ; summa ratione, consiliis perquisitissimis omnia sive ruunt, sive surgunt. Nos homunciones, quibus concessum non est inspicere diphtheram Jovis, nos putamus alios casu prolabi, nonnullos fortuito tolli ; *Fortuna* perinde, ac *Pila* ludum hos in terram affligere ; illos humo erigere : sursum, deorsum, in omne latus impelli, ut casus tulerit aut voluptas. Secus autem res se habent : nulla his judiciis *Fortuna* intercedit, nullus provoluit *Casus*, nullum *Fatum* inturbat : omnia suis librata momentis æquæ apponuntur lanci, non temerè deprimendæ, non fortuito sublevandæ. Trutina quibusdam severior, aliis mitior obtingit, omnibus tamen justissima.

